WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 26 marca 2009 r.*

W sprawie C-113/07 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości, wniesione w dniu 23 lutego 2007 r.,

Selex Sistemi Integrati SpA, z siedzibą w Rzymie (Włochy), reprezentowana przez F. Sciaudonego, R. Sciaudonego oraz D. Fioretti, avvocati,

wnosząca odwołanie,

w której drugą stroną są:

Komisja Wspólnot Europejskich, reprezentowana przez V. Di Bucciego oraz F. Amata, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana w pierwszej instancji,

* Język postępowania: włoski.

Europejska Organizacja ds. Bezpieczeństwa Nawigacji Lotniczej (Eurocontrol), reprezentowana przez F. Montaga oraz T. Wessely'ego, Rechtsanwälte,

interwenient w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: C.W.A. Timmermans, prezes izby, K. Schiemann, P. Kūris (sprawozdawca), L. Bay Larsen i C. Toader, sędziowie,

rzecznik generalny: V. Trstenjak,
sekretarz: L. Hewlett, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 8 maja 2008 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 3 lipca 2008 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 SELEX Sistemi Integrati SpA (zwana dalej „spółką Selex") żąda w odwołaniu uchylenia wyroku Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie T-155/04 Selex Sistemi Integrati przeciwko Komisji, Zb.Orz s. II-4797 (zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem"), mocą którego ten ostatni oddalił skargę o stwierdzenie nieważności lub zmianę decyzji Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 12 lutego 2004 r. odrzucającej skargę złożoną do niej przez wnoszącą odwołanie w sprawie domniemanego naruszenia przez Europejską Organizację ds. Bezpieczeństwa Nawigacji Lotniczej (Eurocontrol) postanowień traktatu WE z zakresu konkurencji (zwanej dalej „sporną decyzją").

I — Okoliczności powstania sporu

2 Spółka SELEX od 1961 r. prowadzi działalność w sektorze systemów zarządzania ruchem lotniczym. W dniu 28 października 1997 r. złożyła ona skargę do Komisji na podstawie art. 3 ust. 2 rozporządzenia Rady nr 17 z dnia 6 lutego 1962 r., pierwszego rozporządzenia wprowadzającego w życie art. [81] i [82] traktatu (Dz.U. 13, s. 204), w której zarzuciła ona Eurocontrol nadużycie pozycji dominującej i zakłócenia konkurencji.

3 W skardze tej twierdzono, że system zarządzania prawami własności intelektualnej dotyczącymi zawartych przez Eurocontrol umów rozwoju i zakupu prototypów nowych systemów i sprzętu przeznaczonych do zastosowania w zakresie zarządzania ruchem lotniczym może stwarzać faktyczne monopole w produkcji systemów, które są następnie przedmiotem normalizacji ze strony Eurocontrol. W skardze wskazano, iż sytuacja ta jest tym groźniejsza, że Eurocontrol nie przestrzegała zasad przejrzystości, otwartości i niedyskryminacji przy dokonywaniu zakupu prototypów. Ponadto

w skardze podnoszono, że ze względu na działalność Eurocontrol polegającą na udzielaniu wsparcia organom administracji krajowej na ich wniosek, przedsiębiorstwa, które dostarczyły prototypy, znajdują się w szczególnie korzystnej sytuacji w porównaniu z ich konkurentami w przypadku postępowań przetargowych organizowanych przez władze krajowe w celu zakupu sprzętu.

4 W drodze spornej decyzji Komisja odrzuciła złożoną do niej skargę. Uznawszy, że wspólnotowe reguły konkurencji w zasadzie znajdują zastosowanie do organizacji międzynarodowych, pod warunkiem że konkretna działalność może zostać uznana za działalność gospodarczą, stwierdziła ona w pierwszej kolejności, iż działalność będąca przedmiotem skargi do Komisji nie ma charakteru gospodarczego, a więc Eurocontrol nie można uznać za przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 82 WE, oraz że w każdym razie działalność ta nie narusza tego artykułu. Sprecyzowała ona następnie, że działalność regulacyjna, normalizacja i walidacja dokonywane przez Eurocontrol nie stanowią „działalności przedsiębiorstwa", że nie stwierdzono żadnego naruszenia reguł konkurencji w odniesieniu do działalności tej organizacji związanej z nabywaniem prototypów i zarządzaniem prawami własności intelektualnej, a wreszcie, że działalność polegająca na udzielaniu wsparcia organom administracji krajowej nie ma charakteru gospodarczego.

II — Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

A — *Postępowanie przed Sądem*

5 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 23 kwietnia 2004 r. spółka Selex wniosła skargę o stwierdzenie nieważności lub zmianę spornej decyzji.

6 Na podstawie art. 116 § 6 regulaminu Sądu, postanowieniem z dnia 25 października 2004 r., Eurocontrol została dopuszczona do sprawy w charakterze interwenienta w celu poparcia żądań Komisji poprzez przedstawienie swoich uwag w toku procedury ustnej.

7 W dniu 5 kwietnia 2005 r. Eurocontrol została wezwana, na podstawie art. 64 regulaminu Sądu, do przedstawienia uwag. W dniu 4 maja 2005 r. wyrażono zgodę na otrzymywanie przez Eurocontrol kopii pism procesowych.

8 Po złożeniu przez wnoszącą odwołanie wniosku o przedstawienie przez pozwaną w ramach środków organizacji postępowania w szczególności pisma z dnia 3 listopada 1998 r., w którym ta ostatnia zwróciła się do Eurocontrol o przedstawienie uwag na temat skargi do Komisji (zwanego dalej „pismem z dnia 3 listopada 1998 r."), Komisja przedstawiła to pismo i wskazała, iż nie dysponuje żadnymi innymi użytecznymi dokumentami. W związku z tym pismem, które wpłynęło do sekretariatu Sądu w dniu 27 kwietnia 2005 r., wnosząca odwołanie wniosła o zarządzenie przeprowadzenia środków dowodowych w postaci przesłuchania świadków i przedstawienia dokumentów przez Komisję oraz podniosła nowe zarzuty.

B — *Zaskarżony wyrok*

9 W zaskarżonym wyroku Sąd oddalił skargę.

10 Sąd w pierwszej kolejności w pkt 28 i 29 zaskarżonego wyroku uznał za niedopuszczalny wniosek spółki Selex o zmianę spornej decyzji. W pkt 33–40 tego wyroku uznał on również za niedopuszczalne — na podstawie art. 48 § 2 akapit pierwszy regulaminu Sądu — nowe zarzuty podniesione przez spółkę Selex, odpierając jej

argument, jakoby pismo z dnia 3 listopada 1998 r. stanowiło nową okoliczność, która została ujawniona w toku postępowania pismem dyrektora Eurocontrol z dnia 2 lipca 1999 r. załączonym do odpowiedzi na skargę.

11 Ponadto Sąd w pkt 41–44 zaskarżonego wyroku uznał za niedopuszczalny podniesiony przez Eurocontrol zarzut, poprzez który Eurocontrol pragnęła doprowadzić do stwierdzenia, iż uregulowania Unii Europejskiej nie mają do niej zastosowania z uwagi na immunitet przysługujący jej na podstawie międzynarodowego prawa publicznego, uzasadniając to tym, iż zgodnie z art. 40 akapit czwarty statutu Trybunału Sprawiedliwości mającego zastosowanie do Sądu oraz art. 116 § 3 regulaminu Sądu interwenient nie jest uprawniony do podniesienia tego zarzutu, który nie został wysunięty przez Komisję.

12 Co do istoty sprawy, zmierzając do oddalenia skargi, Sąd oddalił następnie trzy zarzuty podniesione przez spółkę Selex oparte, odpowiednio, na oczywistym błędzie w ocenie dotyczącym zastosowania wspólnotowych przepisów z zakresu konkurencji względem Eurocontrol, na oczywistym błędzie w ocenie w odniesieniu do istnienia naruszenia wspólnotowych przepisów z zakresu konkurencji oraz na naruszeniu istotnych wymogów proceduralnych. Sąd uczynił to z powodów przedstawionych poniżej.

13 Tytułem wstępu Sąd uznał, że stwierdzenie nieważności spornej decyzji zakładało uwzględnienie dwóch pierwszych zarzutów wnoszącej odwołanie. W tym zakresie wskazał on w pkt 47–49 zaskarżonego wyroku z jednej strony, że „w sytuacji gdy sentencja decyzji Komisji opiera się na wielu podstawach rozumowania, z których każda wystarczyłaby do jej uzasadnienia, stwierdzić nieważność tego aktu należy w istocie tylko wtedy, gdy każda z tych podstaw jest niezgodna z prawem", a z drugiej strony, że sporna decyzja jest oparta na jednoczesnym stwierdzeniu, że Eurocontrol nie jest przedsiębiorstwem i że kwestionowane zachowania nie są sprzeczne z art. 82 WE.

14 Rozpatrując zarzut pierwszy, Sąd w pkt 50–55 zaskarżonego wyroku przywołał orzecznictwo Trybunału dotyczące pojęcia przedsiębiorstwa i pojęcia działalności gospodarczej i oddalił argumentację Komisji, która, powołując się na wyrok Trybunału z dnia 19 stycznia 1994 r. w sprawie C-364/92 SAT Fluggesellschaft, Rec. s. I-43, twierdziła, że Eurocontrol w żadnym wypadku nie może zostać zaliczona do

przedsiębiorstw w rozumieniu wspólnotowego prawa konkurencji. Sąd zauważył bowiem, że z uwagi na to, iż postanowienia traktatu w tej dziedzinie znajdują zastosowanie do takiej działalności danej organizacji, która może zostać oddzielona od działalności wykonywanej przez nią w charakterze władzy publicznej, każdą działalność danego podmiotu należy zbadać indywidualnie i że w związku z tym przywołany wyrok nie wyklucza możliwości uznania Eurocontrol za przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 82 WE w odniesieniu do innego rodzaju działalności niż działalność rozpatrywana w owym wyroku.

15 W związku z powyższym Sąd, rozpatrując ten zarzut, wyodrębnił różne rodzaje działalności, których dotyczy niniejsza sprawa, takie jak działalność w zakresie normalizacji technicznej, działalność w zakresie badań i rozwoju oraz działalność polegająca na udzielaniu wsparcia organom administracji krajowej.

16 Jeśli chodzi w pierwszej kolejności o działalność w zakresie normalizacji technicznej, Sąd stwierdził w pkt 59–62 zaskarżonego wyroku, że podczas gdy przyjmowanie norm dokonywane przez radę Eurocontrol należy do dziedziny prawotwórczej, a więc wchodzi w zakres misji publicznej tej organizacji, przygotowywanie i opracowywanie norm technicznych może zostać oddzielone od misji polegającej na zarządzaniu przestrzenią powietrzną i zwiększaniu bezpieczeństwa lotniczego. Nie można jej natomiast uznać za działalność gospodarczą. Wnosząca odwołanie nie udowodniła bowiem, że działalność ta polega na oferowaniu towarów lub usług na danym rynku.

17 W tym kontekście w pkt 63–68 zaskarżonego wyroku oddalono argumentację wnoszącej odwołanie, która twierdzi z jednej strony, że gospodarczy charakter działalności w zakresie normalizacji można wywieść z gospodarczego charakteru zakupu prototypów, a z drugiej strony, że rozstrzygnięcia zawartego w wyroku Sądu z dnia 4 marca 2003 r. w sprawie T-319/99 FENIN przeciwko Komisji, Rec. s. II-357, nie można odnieść do niniejszej sprawy. Przytaczając ów wyrok, Sąd stwierdził w istocie, że charakter gospodarczy lub brak takiego charakteru zależy od późniejszego wykorzystania nabytego produktu, co w niniejszym przypadku oznacza, że brak charakteru gospodarczego działalności w zakresie normalizacji technicznej implikuje, iż zakup prototypów dokonany w ramach tej normalizacji również nie ma charakteru gospodarczego.

18 Jeśli chodzi w drugiej kolejności o działalność w zakresie badań i rozwoju, Sąd w pkt 74 zaskarżonego wyroku stwierdził najpierw, że twierdzenie wnoszącej odwołanie, jakoby Komisja nie podważyła tego charakteru gospodarczego, nie znajduje uzasadnienia w spornej decyzji. Następnie Sąd w pkt 75–77 zaskarżonego wyroku stwierdził między innymi, że zakup prototypów w ramach tej działalności oraz związane z tym zarządzanie prawami własności intelektualnej nie mogą nadać jej charakteru gospodarczego, ponieważ wspomniany zakup nie implikuje oferowania towarów lub usług na danym rynku. Wskazując w tym zakresie, że wspomniana działalność polega na przyznawaniu subwencji publicznych przedsiębiorstwom działającym w danym sektorze i na nabywaniu własności prototypów oraz praw własności intelektualnej wynikających z subwencjonowanych badań w celu nieodpłatnego udostępniana wyników tych badań zainteresowanym przedsiębiorstwom danego sektora, Sąd uznał, iż chodziło o „działalność wspierającą promowanie rozwoju technicznego i zgodną z celem leżącym w ogólnym interesie, który postawiono misji Eurocontrol i który nie jest realizowany we własnym interesie organizacji mogącym istnieć w oderwaniu od wspomnianego celu".

19 Jeśli chodzi w trzeciej kolejności o działalność polegającą na udzielaniu wsparcia organom administracji krajowej, Sąd stwierdził natomiast w pkt 86 zaskarżonego wyroku, że może ona zostać oddzielona od misji Eurocontrol polegającej na zarządzaniu przestrzenią powietrzną i zwiększaniu bezpieczeństwa lotniczego, jako że działalność ta pozostaje jedynie w pośrednim związku z bezpieczeństwem żeglugi powietrznej, zauważając w tym zakresie, że wsparcie oferowane przez Eurocontrol obejmuje jedynie specyfikacje techniczne w trakcie przeprowadzania postępowań przetargowych, że ma ono miejsce wyłącznie na wniosek organów administracji krajowej i że nie jest to w najmniejszym stopniu działalność istotna lub niezbędna do zagwarantowania bezpieczeństwa żeglugi powietrznej.

20 Ponadto Sąd orzekł w pkt 87 zaskarżonego wyroku w odniesieniu do tej działalności, polegającej na udzielaniu wsparcia organom administracji krajowej, że jest to oferowanie usług na rynku doradztwa, na którym mogłyby również działać prywatne wyspecjalizowane przedsiębiorstwa. W tym kontekście Sąd w pkt 88–91 tego wyroku stwierdził, iż fakt, że dana działalność może być wykonywana przez przedsiębiorstwo prywatne, stanowi dodatkową wskazówkę umożliwiającą uznanie spornej działalności za działalność przedsiębiorstwa, że okoliczność, iż wykonywanie danego rodzaju działalności jest zazwyczaj powierzane zakładom publicznym, niekoniecznie ma wpływ na gospodarczy charakter tej działalności, oraz że fakt, iż działalność w zakresie udzielania wsparcia jest nieodpłatna, może stanowić wskazówkę istnienia działalności o charakterze niegospodarczym, lecz nie jest sam w sobie rozstrzygający, podobnie jak

fakt, iż działalność ta jest prowadzona w celu leżącym w ogólnym interesie. Sąd uznał zatem, iż działalność ta stanowi działalność o charakterze gospodarczym i że tym samym Eurocontrol, wykonując tę działalność, jest przedsiębiorstwem w rozumieniu art. 82 WE.

21 Niemniej jednak, rozpatrując w kontekście tej działalności zarzut drugi podniesiony przez wnoszącą odwołanie, Sąd oddalił go, stwierdzając w pierwszej kolejności w pkt 104 zaskarżonego wyroku, iż jedynie organy administracji krajowej są instytucjami zamawiającymi i w związku z tym są one odpowiedzialne za przestrzeganie właściwych przepisów dotyczących udzielania zamówień. Udział Eurocontrol jako doradcy nie jest natomiast ani obowiązkowy, ani systematyczny. Sąd zauważył następnie w pkt 105–108 tego wyroku, że wnosząca odwołanie nie przedstawiła żadnych okoliczności pozwalających na określenie rynku właściwego i pozycji dominującej ani też nie wykazała istnienia zachowania, które by spełniało kryteria nadużycia pozycji dominującej. Wreszcie w pkt 111 i 112 wspomnianego wyroku Sąd nie uwzględnił twierdzeń wnoszącej odwołanie, zgodnie z którymi pismo z dnia 3 listopada 1998 r. dowodziło tego, że sama Komisja była przekonana o nadużyciu przez Eurocontrol pozycji dominującej.

22 Wreszcie, odrzuciwszy w pkt 117–120 i 124–127 zaskarżonego wyroku zarzuty oparte na braku uzasadnienia i na naruszeniu prawa do obrony sformułowane przez wnoszącą odwołanie w ramach zarzutu trzeciego, Sąd w pkt 132 i 133 tego wyroku oddalił także wnioski o zarządzenie środków dowodowych złożone przez wnoszącą odwołanie.

III — Żądania stron

23 Spółka Selex wnosi do Trybunału o:

— uznanie zarzutu immunitetu podniesionego przez Eurocontrol za niedopuszczalny;

— oddalenie wniosku Komisji o zmianę uzasadnienia wyroku;

— uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi do ponownego rozpoznania;

— obciążenie Komisji kosztami niniejszego postępowania oraz kosztami postępowania w pierwszej instancji.

24 Komisja wnosi do Trybunału o:

— oddalenie odwołania w całości i ewentualną częściową zmianę uzasadnienia wyroku dokonanego przez Sąd;

— obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania.

25 Eurocontrol wnosi do Trybunału o:

— oddalenie odwołania;

— obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania, w tym także kosztami poniesionymi przezeń w związku z interwencją.

IV — W przedmiocie odwołania

26 Na poparcie odwołania spółka Selex podnosi cztery zarzuty dotyczące postępowania przed Sądem oraz dwanaście zarzutów dotyczących istoty sprawy. Te ostatnie są oparte na naruszeniach prawa, jakich dopuścił się Sąd z jednej strony w odniesieniu do możliwości stosowania art. 82 WE do rodzajów działalności Eurocontrol, których dotyczy niniejsza sprawa, czyli działalności polegającej na udzielaniu wsparcia organom administracji krajowej w zakresie normalizacji technicznej, jak również w zakresie badań i rozwoju, a z drugiej strony w odniesieniu do naruszenia przez tę organizację art. 82 WE

27 Komisja wnosi o oddalenie odwołania, domagając się jednak zmiany uzasadnienia zaskarżonego wyroku w części dotyczącej oddalenia zarzutów wnoszącej odwołanie odnoszących się do działalności polegającej na udzielaniu wsparcia organom administracji krajowej oraz do działalności w zakresie normalizacji technicznej.

28 Eurocontrol, również domagając się oddalenia odwołania, kwestionuje zaskarżony wyrok w związku z uznaniem za niedopuszczalny zarzutu dotyczącego immunitetu przysługującego jej na podstawie międzynarodowego prawa publicznego. Twierdzi ona ponadto, że ów immunitet, wykluczający możliwość stosowania wspólnotowego prawa konkurencji do omawianych rodzajów działalności, stanowi zarzut, który powinien zostać rozpatrzony przez sąd wspólnotowy z urzędu i który Trybunał powinien uwzględnić w celu oddalenia odwołania.

A — *W przedmiocie zarzutów dotyczących postępowania przed Sądem*

29 Cztery zarzuty dotyczące postępowania przed Sądem podniesione przez spółkę Selex dotyczą, odpowiednio, naruszenia art. 116 § 6 regulaminu Sądu, naruszenia art. 48 § 2 tego regulaminu (zarzuty drugi i trzeci) oraz art. 66 § 1 tego rozporządzenia.

1. W przedmiocie zarzutu pierwszego dotyczącego naruszenia art. 116 § 6 regulaminu Sądu.

30 W ramach tego zarzutu spółka Selex podnosi, że zezwalając Eurocontrol na złożenie uwag i otrzymywanie kopii dokumentów procesowych, mimo stwierdzenia, że jej wniosek o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta został złożony po upływie terminu sześciu tygodni przewidzianego w art. 115 § 1 regulaminu Sądu, Sąd naruszył art. 116 § 6 tego regulaminu. Utrzymuje ona, że Sąd nie mógł powołać się na art. 64 swego regulaminu w celu „obejścia prekluzji wynikającej z upływu terminów procesowych".

31 Komisja i Eurocontrol podnoszą w odpowiedzi, że Sąd dysponuje szeroką swobodą działania w wykonywaniu uprawnienia przysługującego mu na podstawie art. 64 regulaminu, którego przepisy są niezależne od przepisów naruszonego rzekomo artykułu i że wnosząca odwołanie nie wykazała, iż w niniejszej sprawie z uprawnienia tego skorzystano w innym celu niż wskazany w art. 64 § 2 ani też — w świetle art. 58 statutu Trybunału Sprawiedliwości — że zarzucane naruszenie procedury rzeczywiście wpłynęło niekorzystnie na jej interesy. Podkreślają one, że nie udowodniono w szczególności, iż owo naruszenie, podobnie jak inne zarzucane naruszenia, mogło mieć wpływ na wynik postępowania.

32 Należy w tym zakresie przypomnieć, że zgodnie z art. 115 § 1 regulaminu Sądu wniosek o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta należy złożyć najpóźniej przed upływem sześciu tygodni od dnia ogłoszenia w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* komunikatu dotyczącego wniesienia skargi albo, z zastrzeżeniem art. 116 § 6, przed podjęciem decyzji o otwarciu procedury ustnej.

33 Zgodnie z art. 116 § 2 regulaminu Sądu, jeżeli interwencja, co do której złożono wniosek w określonym w art. 115 § 1 terminie sześciu tygodni, zostaje dopuszczona, interwenientowi przekazuje się wszelkie dokumenty procesowe doręczane stronom.

34 Artykuł 116 § 4 regulaminu Sądu zawiera uściślenie, iż w przypadkach określonych w § 2 tego artykułu prezes wyznacza termin, w którym interwenient może złożyć swoje uwagi, zawierające stanowisko popierające uwzględnienie albo odrzucenie, w całości lub w części, żądań jednej ze stron, wskazanie jego zarzutów i argumentów oraz, w stosownym przypadku, wskazanie dowodów.

35 Zgodnie z art. 116 § 6, jeżeli wniosek o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta zostaje złożony po upływie określonego w art. 115 § 1 regulaminu terminu sześciu tygodni, interwenient może, na podstawie przekazanego mu sprawozdania na rozprawę, przedstawić uwagi w toku procedury ustnej.

36 Z powyższych przepisów wynika, że prawa procesowe interwenienta są zróżnicowane w zależności od tego, czy przedstawił on wniosek o dopuszczenie do sprawy przed upływem terminu sześciu tygodni przewidzianego w art. 115 ust. 1 regulaminu Sądu, czy też po upływie tego terminu, ale przed podjęciem decyzji o otwarciu procedury ustnej. Jeżeli bowiem interwenient przedstawi wniosek przed upływem tego terminu, jest on uprawniony do udziału zarówno w procedurze pisemnej, jak i w procedurze ustnej, do otrzymywania pism procesowych i do przedstawienia uwag. Jeżeli natomiast interwenient przedstawi wniosek po upływie tego terminu, jest on jedynie uprawniony do wzięcia udziału w procedurze ustnej, otrzymania sprawozdania na rozprawę i przedstawienia w trakcie rozprawy uwag na podstawie tego sprawozdania.

37 W niniejszej sprawie z zaskarżonego wyroku i z akt sprawy wynika, że choć Eurocontrol została dopuszczona do sprawy w charakterze interwenienta postanowieniem z dnia 25 października 2004 r. w celu poparcia żądań Komisji, na podstawie art. 116 § 6 regulaminu Sądu, i że zezwolono jej wyłącznie na przedstawienie uwag w toku procedury ustnej na podstawie sprawozdania na rozprawę, została ona jednak następnie wezwana, w drodze decyzji z dnia 5 kwietnia 2005 r., wydanej na podstawie art. 49 i art. 64 regulaminu Sądu, do przedstawienia uwag interwenienta. Decyzją z dnia 4 maja 2005 r. zezwolono także na otrzymanie przez nią kopii pism procesowych, odpowiedzi na skargę, repliki oraz dupliki. Wydaje się zatem, iż jakkolwiek interwencja Eurocontrol w postępowaniu przed Sądem miała miejsce po upływie terminu sześciu

tygodni przewidzianego w art. 115 § 1 tego rozporządzenia, ostatecznie została ona dopuszczona do udziału zarówno w procedurze pisemnej, jak i w procedurze ustnej.

38 Choć zgodnie z art. 64 regulaminu Sądu ten ostatni może w ramach środków organizacji postępowania między innymi wzywać strony, w tym także interwenienta, do składania oświadczeń pisemnych dotyczących niektórych aspektów sporu, przepis ten nie przewiduje żadnej możliwości wezwania interwenienta, którego interwencja miała miejsce po upływie wyżej wymienionego terminu, do złożenia uwag interwenienta ani też udostępnienia mu pism procesowych, gdyż środki tego rodzaju nie są zgodne z celem środków organizacji postępowania wskazanym w § 2 tego artykułu.

39 Wynika z tego, iż wzywając Eurocontrol do złożenia uwag interwenienta i zezwalając jej na otrzymywanie pism procesowych, Sąd naruszył przepisy art. 116 § 6 swego regulaminu, w związku z czym zaskarżony wyrok narusza prawo.

40 Jednakże zgodnie z art. 58 statutu Trybunału Sprawiedliwości odwołanie jest dopuszczalne jedynie wtedy, gdy naruszenie procedury w postępowaniu przed Sądem wpłynęło niekorzystnie na interesy wnoszącego odwołanie. Tymczasem w niniejszej sprawie spółka Selex nie wykazała, że wskazane przez nią naruszenie procedury rzeczywiście wpłynęło niekorzystnie na jej interesy. Nic nie wskazuje również na to, by owo naruszenie mogło mieć jakikolwiek wpływ na wynik postępowania.

41 W konsekwencji zarzut ten nie może zostać uwzględniony.

2. W przedmiocie zarzutów drugiego i trzeciego dotyczących naruszenia art. 48 § 2 regulaminu Sądu

42 W ramach zarzutu drugiego spółka Selex utrzymuje, iż Sąd naruszył art. 48 § 2 regulaminu Sądu poprzez rażące i oczywiste przeinaczenie okoliczności faktycznych, na podstawie których uznał za niedopuszczalne przedstawione przez nią nowe zarzuty, oparte na treści pisma z dnia 3 listopada 1998 r. złożonego przez Komisję w toku postępowania. Zdaniem tej spółki Sąd przeinaczył w pkt 12, 35 i 38 zaskarżonego wyroku treść pisma z dnia 12 listopada 1998 r. skierowanego przez Komisję do wnoszącej odwołanie, które nie zawierało żadnego odniesienia do pisma z dnia 3 listopada 1998 r., i oparł na tym twierdzenie, że spółka Selex nie może utrzymywać, że dopiero z pisma dyrektora Eurocontrol z dnia 2 lipca 1999 r. załączonego do odpowiedzi na skargę dowiedziała się o tym, że pismo z dnia 3 listopada 1998 r. nie było jedynie pismem przewodnim do złożonej przez nią skargi do Komisji, lecz zawierało również jej analizę podpisaną przez dwóch dyrektorów generalnych.

43 W ramach zarzutu trzeciego spółka Selex zarzuca Sądowi, iż oddalił te nowe zarzuty bez uwzględnienia zachowania Komisji w toku postępowania administracyjnego i sądowego, choć zgłoszenie nowych zarzutów wynika z faktu odmowy przez Komisję rzetelnego przedstawienia wszystkich stosownych dokumentów, a w szczególności pisma z dnia 3 listopada 1998 r. A zatem Sąd zinterpretował i zastosował art. 48 § 2 regulaminu Sądu w sposób zawężający.

44 Tymczasem z lektury pisma z dnia 12 listopada 1998 r., o którym mowa powyżej, wynika, iż Komisja poinformowała w nim wnoszącą odwołanie, że po złożeniu przez nią skargi i przesłaniu przez nią pisma z dnia 29 września 1998 r. służby Komisji zbadały aspekty prawne i gospodarcze wskazane w skardze i że bez uszczerbku dla stosowania wspólnotowych reguł konkurencji nawiązały kontakt z Eurocontrol, aby wezwać ją do przedstawienia uwag w odniesieniu do okoliczności i wniosków wskazanych w skardze do Komisji. W piśmie tym wyjaśniono, że Komisja — w drodze pisma podpisanego przez dwóch dyrektorów generalnych kierujących, odpowiednio, Dyrekcją Generalną ds. Konkurencji oraz Dyrekcją Generalną ds. Transportu — zwróciła uwagę Eurocontrol na niektóre aspekty polityki normalizacji tej organizacji, oraz że

Eurocontrol została w szczególności wezwana do określenia we współpracy ze służbami Komisji neutralnego i spójnego podejścia w ramach stosunków tej organizacji z przedsiębiorstwami.

45 Wprawdzie w piśmie z dnia 12 listopada 1998 r. nie wskazano daty skierowania pisma do Eurocontrol i nawiązania z nią kontaktu, w związku z czym na podstawie lektury tego pisma wnosząca odwołanie nie mogła ustalić, czy odnosi się ono do pisma z dnia 3 listopada 1998 r. i czy pismo z dnia 12 listopada 1998 r. dotyczy wyłącznie działalności w zakresie normalizacji technicznej Eurocontrol, niemniej jednak z tego ostatniego pisma wynika w sposób wyraźny, że Komisja po zbadaniu skargi wezwała Eurocontrol do przedstawienia uwag w odniesieniu do całości treści skargi i przedstawiła jej listownie pewne fragmenty analizy.

46 A zatem Sąd nie przeinaczył treści pisma z dnia 12 listopada 1998 r. ani żadnych innych okoliczności faktycznych, gdy po przedstawieniu szeregu elementów w pkt 35–37 zaskarżonego wyroku uznał, że wnosząca odwołanie nie mogła utrzymywać, że dopiero z pisma z dnia 2 lipca 1999 r. dowiedziała się o tym, że pismo z dnia 3 listopada 1998 r. nie było jedynie pismem przewodnim do złożonej przez nią skargi, lecz zawierało również jej analizę podpisaną przez dwóch dyrektorów generalnych.

47 Zważywszy, iż w toku postępowania nie ujawniono nowych okoliczności prawnych lub faktycznych, Sąd słusznie uznał za niedopuszczalne, na podstawie art. 48 § 2 regulaminu Sądu, zarzuty podniesione przez wnoszącą odwołanie w piśmie złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 27 kwietnia 2005 r., a więc po zamknięciu procedury pisemnej.

48 Ponadto wobec braku takich okoliczności nie można utrzymywać, że przedstawienie nowych zarzutów w toku postępowania wynikało z odmowy przekazania czy też z nieprzekazania przez Komisję na wcześniejszym etapie pism z dnia 2 lipca 1999 r. i 3 listopada 1998 r. albo jakichkolwiek innych dokumentów. Nie można również zarzucić Sądowi ścisłego stosowania art. 48 § 2 regulaminu Sądu, gdyż przepisy proceduralne mają charakter bezwzględnie obowiązujący.

49 W związku z powyższym zarzuty drugi i trzeci należy oddalić w całości.

3. W przedmiocie zarzutu czwartego dotyczącego naruszenia art. 66 § 1 regulaminu Sądu

50 Spółka Selex twierdzi w ramach zarzutu czwartego, że nie rozstrzygając w przedmiocie środków dowodowych, o które wnosiła ona w skardze i w piśmie złożonym w dniu 27 kwietnia 2005 r., w drodze postanowienia, lecz jedynie w zaskarżonym wyroku, Sąd naruszył art. 66 § 1 regulaminu Sądu.

51 W tym zakresie wystarczy przypomnieć, że przepis ten zawiera wymóg wydania postanowienia w celu określenia środków dowodowych, które Sąd uważa za właściwe, a nie w celu odrzucenia wniosków o zarządzenie takich środków, w przedmiocie których Sąd może zatem w takim przypadku rozstrzygnąć w wyroku kończącym postępowanie w sprawie (zob. podobnie postanowienie z dnia 12 stycznia 2006 r. w sprawie C-162/05 P Entorn przeciwko Komisji, pkt 54 i 55).

52 W konsekwencji należy również oddalić czwarty i zarazem ostatni zarzut dotyczący postępowania przed Sądem.

B — *W przedmiocie zarzutu immunitetu podniesionego przez Eurocontrol*

1. W przedmiocie dopuszczalności zarzutu immunitetu podniesionego przez Eurocontrol

53 Eurocontrol twierdzi, że — wbrew temu, co uznał Sąd — podniesiony przezeń zarzut immunitetu nie jest nowym zarzutem zmieniającym przedmiot sporu i że w związku z tym jest on zgodny z art. 40 akapit czwarty statutu Trybunału Sprawiedliwości i art. 116 § 3 regulaminu Sądu. Wskazuje ona w pierwszym rzędzie, iż podniosła już ten zarzut w uwagach z dnia 2 lipca 1999 r. odnoszących się do skargi do Komisji i że sama Komisja odwołała się do zasady immunitetu w spornej decyzji. Eurocontrol podnosi następnie co do istoty, że zarzut immunitetu i dyskusja dotycząca mającego ją charakteryzować przymiotu przedsiębiorstwa mają jednakowy przedmiot i oparte są na tych samych okolicznościach faktycznych i prawnych, gdyż przysługujący jej immunitet jest jedynie argumentem o charakterze prawnym, uzupełniającym argumentację przedstawioną przez Komisję dla uzasadnienia twierdzenia, iż art. 82 WE nie ma zastosowania do omawianej działalności i uzasadniającym oddalenie skargi.

54 Niemniej, jak przypomniał Sąd w zaskarżonym wyroku, na podstawie art. 116 § 3 regulaminu Sądu interwenient ma obowiązek zaakceptować stan sprawy, w jakim się ona znajduje w chwili jego wstąpienia, a zgodnie z art. 40 akapit czwarty statutu Trybunału Sprawiedliwości żądania zawarte we wniosku interwencyjnym nie mogą mieć innego przedmiotu niż poparcie wniosków jednej ze stron. Jak wynika z utrwalonego orzecznictwa, przepisy te nie stoją na przeszkodzie temu, aby interwenient podnosił w uwagach argumenty nowe albo odmienne od argumentów popieranej przezeń strony, pod warunkiem że jego celem jest poparcie żądań tej strony (zob. wyroki z dnia 23 lutego 1961 r. w sprawie 30/59 De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg przeciwko Wysokiej Władzy, Rec. s. 1, 37; z dnia 8 lipca 1999 r. C-245/92 P Chemie Linz przeciwko Komisji, Rec. s. I-4643, pkt 32).

55 W tym zakresie należy, z jednej strony przypomnieć, że żądania Komisji w postępowaniu przed Sądem dotyczyły oddalenia skargi spółki Selex. Z drugiej strony, w pkt 21–24 spornej decyzji Komisja opowiedziała się za możliwością stosowania prawa wspólnotowego do Eurocontrol i odrzuciła złożoną doń skargę przede wszystkim ze względu na fakt, iż rodzaje działalności będące przedmiotem tej skargi nie mają charakteru gospodarczego, w związku z czym Eurocontrol nie można uznać za

przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 82 WE. Zarzuty podniesione przez Komisję przed Sądem, zmierzające do oddalenia skargi na tę decyzję wniesionej przez spółkę Selex, oparte były na tym samym motywie.

56 W tych okolicznościach należy stwierdzić, iż nie można uznać, że zarzut immunitetu podniesiony przez Eurocontrol ma na celu poparcie żądań Komisji, ponieważ w rzeczywistości celem takiego zarzutu jest doprowadzenie do stwierdzenia, że działalność Eurocontrol nie podlega prawu wspólnotowemu i że ta organizacja międzynarodowa korzysta w szczególności z immunitetu w związku z dochodzeniami prowadzonymi przez Komisję w dziedzinie konkurencji. Jak stwierdziła rzecznik generalny w pkt 30 opinii, uwzględnienie tego zarzutu oznaczałoby niezgodność z prawem spornej decyzji, czego skutkiem nie byłoby oddalenie skargi, którego domagała się Komisja w postępowaniu przed Sądem, lecz stwierdzenie nieważności tej decyzji.

57 Powyższe motywy w dostateczny sposób uzasadniają zawarte w pkt 44 zaskarżonego wyroku rozstrzygnięcie Sądu, który uznał zarzut podniesiony przez Eurocontrol za niedopuszczalny na podstawie art. 40 akapit czwarty statutu Trybunału Sprawiedliwości i art. 116 § 3 regulaminu Sądu.

2. W przedmiocie żądań Eurocontrol, zgodnie z którymi przysługujący jej immunitet stanowi zarzut, który powinien zostać rozpatrzony przez sąd wspólnotowy z urzędu i który Trybunał powinien uwzględnić w celu oddalenia odwołania

58 Zdaniem Eurocontrol, skarga złożona przez wnoszącą odwołanie do Komisji powinna w każdym wypadku zostać oddalona, gdyż na podstawie międzynarodowego prawa publicznego jej działalność nie podlega prawu wspólnotowemu i korzysta w szczególności z immunitetu w zakresie dochodzeń w dziedzinie konkurencji prowadzonych przez którąkolwiek z umawiających się stron. Podkreśla ona, iż zarówno Wspólnota Europejska, jak i ona sama są organizacjami międzynarodowymi, których członkami są w części różne państwa i które działają w ramach autonomicznych i odrębnych

porządków prawnych, w związku z czym, zgodnie z ogólną zasadą „par in parem non habet imperium" Wspólnota nie może podporządkować Eurocontrol swoim własnym regułom.

59 Wspólnota, która zatwierdziła protokół w sprawie przystąpienia do Eurocontrol w drodze decyzji Rady 2004/636/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. dotyczącej zawarcia przez Wspólnotę Europejską Protokołu w sprawie przystąpienia Wspólnoty Europejskiej do Europejskiej Organizacji ds. Bezpieczeństwa Nawigacji Lotniczej (Dz.U. L 304, s. 209) i która postanowiła wspólnie z innymi umawiającymi się stronami o tymczasowym stosowaniu art. 1–7 tego protokołu w sprawie przystąpienia, powinna, zgodnie z ogólną zasadą dobrej wiary uznaną w art. 18 konwencji wiedeńskiej z dnia 23 maja 1969 r. o prawie traktatów, powstrzymać się od wszelkich działań, które udaremniałyby przedmiot i cel międzynarodowej konwencji „Eurocontrol" odnoszącej się do współpracy w celu zapewnienia bezpieczeństwa nawigacji lotniczej, podpisanej w Brukseli dnia 13 grudnia 1960 r., poprawionej i ujednoliconej przez protokół z dnia 27 czerwca 1997 r. (zwanej dalej „konwencją w sprawie zapewnienia bezpieczeństwa nawigacji lotniczej"). Co więcej, Wspólnota może wykonywać swe kompetencje li tylko w granicach określonych przez międzynarodowe prawo publiczne.

60 Ten sam wniosek wypływa z międzynarodowego prawa zwyczajowego, które przewiduje immunitet organizacji międzyrządowych, zapewniający im nieograniczoną ochronę, w każdym razie w odniesieniu do wszystkich spornych w niniejszej sprawie rodzajów działalności, które stanowią zasadnicze składniki celów instytucjonalnych Eurocontrol i w żadnym wypadku nie są działaniami o charakterze komercyjnym. Podkreśla ona, iż gdyby Wspólnota była uprawniona do wszczynania dochodzeń w dziedzinie konkurencji w odniesieniu do wykonywanych przez Eurocontrol działań o charakterze publicznym, mogłaby ona w sposób jednostronny określać sposób wykonywania przez Eurocontrol jej działań instytucjonalnych, obchodzić zasady dotyczące podejmowania decyzji ustalone w konwencji w celu zapewnienia bezpieczeństwa nawigacji lotniczej i naruszać prawa pozostałych umawiających się stron.

61 Eurocontrol jest zdania, że kwestia przysługującego jej immunitetu, przedstawiona w powyższy sposób, należy do tej samej kategorii co zasadnicze kwestie bezwzględnie obowiązującego prawa, które muszą zostać uwzględnione z urzędu przez sąd wspólnotowy. W toku rozprawy Eurocontrol w sposób jednoznaczny przedstawiła to zagadnienie w świetle braku kompetencji Komisji do wydania rozstrzygnięcia co do istoty w przedmiocie środków żądanych przez wnoszącą odwołanie.

62 W tym względzie należy przypomnieć, że w ww. wyroku w sprawie SAT Fluggesellschaft Trybunał uznał się za właściwy do wydania orzeczenia w zakresie wykładni postanowień traktatu, na podstawie art. 234 WE, w sprawie dotyczącej sporu przed sądem krajowym pomiędzy prywatną spółką i Eurocontrol, dotyczącego przede wszystkim stosowania wspólnotowych reguł konkurencji. W wyroku tym Trybunał orzekł, że kwestia tego, czy na przepisy prawa wspólnotowego można powołać się wobec Eurocontrol, związana jest z istotą sprawy i pozostaje bez wpływu na właściwość Trybunału.

63 Zważywszy, iż Komisja na podstawie art. 211 WE jest zobowiązana czuwać nad stosowaniem postanowień traktatu, działała ona w ramach swoich kompetencji, badając i odrzucając skargę złożoną doń przez spółkę Selex, uznając, iż art. 82 WE nie ma zastosowania do Eurocontrol.

64 W tych okolicznościach Trybunał jest zdania, iż nie istnieje konieczność badania z urzędu żądań Eurocontrol dotyczących przysługującego jej immunitetu.

C — *W przedmiocie zarzutów dotyczących istoty sprawy*

65 Co do istoty sprawy Spółka Selex podnosi kilka zarzutów opartych na naruszeniach prawa, jakich dopuścił się Sąd w odniesieniu do możliwości stosowania art. 82 WE do rodzajów działalności Eurocontrol, których dotyczy niniejsza sprawa, czyli działalności w zakresie udzielania wsparcia organom administracji krajowej w zakresie normalizacji technicznej, jak również w zakresie badań i rozwoju oraz w odniesieniu do naruszenia art. 82 WE. Komisja wnosi o oddalenie odwołania, domagając się jednak zmiany uzasadnienia zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim dotyczy on dwóch pierwszych rodzajów działalności.

1. W przedmiocie zarzutów dotyczących możliwości stosowania art. 82 WE do działalności polegającej na udzielaniu wsparcia organom administracji krajowej oraz naruszenia tego artykułu

66 Spółka Selex podnosi, w odniesieniu do prowadzonej przez Eurocontrol działalności w zakresie udzielania wsparcia organom administracji krajowej pięć zarzutów na poparcie swego odwołania. Zarzut pierwszy dotyczy przeinaczenia treści spornej decyzji, zarzuty drugi i trzeci — sprzeczności w uzasadnieniu, zarzut czwarty — nieuwzględnienia orzecznictwa wspólnotowego dotyczącego granic kontroli sądowej, zarzut piąty — oczywistego błędu w ocenie w odniesieniu do naruszenia art. 82 WE. Uznając, że Sąd naruszył prawo, kwalifikując tę działalność jako działalność gospodarczą, Komisja wnosi tytułem żądania głównego o zmianę uzasadnienia zaskarżonego wyroku, wskutek czego badanie zarzutów zawartych w odwołaniu stanie się bezcelowe, i tytułem żądania ewentualnego o oddalenie tych zarzutów.

67 Należy stwierdzić, iż gdyby tego rodzaju naruszenie prawa miało miejsce, nieaktualne stałoby się założenie leżące u podstaw rozważań zawartych w zaskarżonym wyroku, które zostały zakwestionowane w ramach pięciu wyżej wymienionych zarzutów. W takiej sytuacji rozważania te byłyby pozbawione wszelkiej podstawy i w konsekwencji owe pięć zarzutów stałoby się bezprzedmiotowe.

68 W takich okolicznościach Trybunał nie może orzec w przedmiocie owych pięciu zarzutów w oderwaniu od ewentualnego błędnego charakteru uzasadnienia przedstawionego przez Sąd na poparcie stwierdzenia, że działalność polegająca na udzielaniu przez Eurocontrol wsparcia organom administracji krajowej powinna zostać uznana za działalność gospodarczą.

69 W tym względzie należy przede wszystkim przypomnieć, że — jak stwierdził Sąd w pkt 87 zaskarżonego wyroku — działalność gospodarczą stanowi każda działalność polegająca na oferowaniu towarów lub usług na danym rynku (wyroki z dnia 16 czerwca 1987 r. w sprawie C-118/85 Komisja przeciwko Włochom, Rec. s. 2599, pkt 7; z dnia 12 września 2000 r. w sprawach połączonych C-180/98 i C-184/98 Pavlov i in., Rec. s. I-6451, pkt 75; z dnia 1 lipca 2008 r. w sprawie C-49/07 MOTOE, Zb.Orz. s. I-4863, pkt 22).

70 Należy również przypomnieć, że w świetle orzecznictwa Trybunału działalność stanowiąca wykonywanie prerogatyw władzy publicznej nie ma charakteru gospodarczego, uzasadniającego zastosowanie traktatowych reguł konkurencji (zob. podobnie wyrok z dnia 11 lipca 1985 r. w sprawie C-107/84 Komisja przeciwko Niemcom, Rec. s. 2655, pkt 14, 15; ww. wyroki w sprawach: SAT Fluggesellschaft, pkt 30; MOTOE, pkt 24).

71 W ww. wyroku w sprawie SAT Fluggesellschaft Trybunał, nie orzekając konkretnie w przedmiocie działalności, jaką jest działalność w zakresie udzielania przez Eurocontrol wsparcia organom administracji krajowej, stwierdził w pkt 30, że działalność Eurocontrol, ujęta całościowo, poprzez jej charakter, przedmiot oraz uregulowania, jakim podlega, wiąże się z wykonywaniem szczególnych uprawnień związanych z kontrolą i czuwaniem nad bezpieczeństwem przestrzeni powietrznej, które są typowymi prerogatywami władzy publicznej i że działalność ta nie ma charakteru gospodarczego. W konsekwencji Trybunał orzekł, że art. 86 i 90 traktatu [obecnie art. 82 WE i 86 WE] należy interpretować w ten sposób, że organizacja międzynarodowa taka jak Eurocontrol nie jest przedsiębiorstwem w rozumieniu tych postanowień.

72 Wbrew twierdzeniom spółki Selex powyższy wniosek dotyczy także działalności Eurocontrol polegającej na udzielaniu przez nią wsparcia organom administracji krajowej, w sytuacji gdy zwrócą się one o tego rodzaju wsparcie przy okazji organizowanych przez nie postępowań przetargowych, przede wszystkim w celu zakupu sprzętu i systemów związanych z zarządzaniem ruchem lotniczym.

73 Jak bowiem wynika z art. 1 konwencji w sprawie zapewnienia bezpieczeństwa nawigacji lotniczej, Eurocontrol, w celu harmonizacji i integracji koniecznej dla ustanowienia jednolitego europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym, zmierza do zacieśnienia współpracy pomiędzy umawiającymi się stronami i rozwijania wspólnej działalności w dziedzinie żeglugi powietrznej, z uwzględnieniem potrzeb w sferze obronności, przy jednoczesnym zapewnieniu wszystkim użytkownikom przestrzeni powietrznej najszerszego możliwego zakresu wolności, który pozostaje w zgodzie z wymaganym poziomem bezpieczeństwa.

74 W związku z realizacją tego celu, zgodnie z art. 1 lit. e), f) i h), Eurocontrol ma za zadanie, między innymi, przyjmowanie i stosowanie wspólnych norm i specyfikacji, harmonizację uregulowań mających zastosowanie do służb ruchu powietrznego i wspieranie wspólnego zakupu systemów i urządzeń bezpieczeństwa lotów.

75 Artykuł 2 ust. 2 lit. a) konwencji w sprawie zapewnienia bezpieczeństwa nawigacji lotniczej przewiduje, że Eurocontrol, na wniosek jednej lub kilku umawiających się stron oraz na podstawie jednej lub wielu umów pomiędzy tą organizacją a danymi umawiającymi się stronami, może je wspierać w ramach planowania, specyfikacji i tworzenia systemów i służb ruchu powietrznego.

76 Z konwencji w sprawie zapewnienia bezpieczeństwa nawigacji lotniczej można wywnioskować, że owa działalność w zakresie wsparcia jest jednym z narzędzi współpracy, w jakie konwencja wyposażyła Eurocontrol i stanowi bezpośrednie uczestnictwo w realizacji celu harmonizacji i integracji technicznej w ruchu powietrznym, która przyczynia się do utrzymania i poprawy bezpieczeństwa w ruchu powietrznym. Przyjmując w szczególności formę wsparcia oferowanego organom administracji krajowej przy przeprowadzaniu postępowań przetargowych na zakup sprzętu i systemów związanych z zarządzaniem ruchem lotniczym, działalność ta ma na celu włączenie do specyfikacji odnoszących się do tych postępowań wspólnych norm i specyfikacji technicznych, opracowanych i przyjętych przez Eurocontrol w celu ustanowienia jednolitego europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym. Jest ona również ściśle związana z misją w zakresie normalizacji technicznej, powierzoną Eurocontrol przez umawiające się strony w ramach współpracy pomiędzy państwami, która ma na celu utrzymanie i rozwój bezpieczeństwa żeglugi powietrznej, w związku z czym wiąże się ona z wykonywaniem prerogatyw władzy publicznej.

77 A zatem Sąd dokonał błędnej oceny prawnej, orzekając, iż działalność polegająca na udzielaniu wsparcia organom administracji krajowej może zostać oddzielona od spoczywającej na Eurocontrol misji polegającej na zarządzaniu przestrzenią powietrzną i zwiększaniu bezpieczeństwa lotniczego, uznawszy, że związek między ową działalnością i bezpieczeństwem żeglugi powietrznej jest pośredni, na tej podstawie, że wsparcie oferowane przez Eurocontrol obejmuje jedynie specyfikacje techniczne

w trakcie przeprowadzania postępowań przetargowych oraz wpływa na bezpieczeństwo żeglugi powietrznej jedynie za pośrednictwem wspomnianych postępowań.

78 Pozostała część uzasadnienia zaskarżonego wyroku przywołana w tym kontekście, zgodnie z którą Eurocontrol udziela wsparcia organom administracji krajowej jedynie na ich wniosek i w związku z tym działalność tego rodzaju nie jest istotna lub niezbędna do zagwarantowania bezpieczeństwa żeglugi powietrznej, nie prowadzi do wyciągnięcia wniosku, iż omawiana działalność nie wiąże się z wykonywaniem prerogatyw władzy publicznej.

79 Okoliczność, iż wsparcie ze strony Eurocontrol ma charakter opcjonalny i że w danym przypadku mogą z niego skorzystać tylko niektóre państwa członkowskie, nie pozwala na wykluczenie istnienia takiego związku i nie zmienia charakteru tej działalności. Co więcej, związek z wykonywaniem prerogatyw władzy publicznej nie wymaga, aby dana działalność była istotna lub niezbędna do zagwarantowania bezpieczeństwa żeglugi powietrznej, gdyż znaczenie ma jedynie fakt, iż wiąże się ona z utrzymaniem i rozwojem bezpieczeństwa żeglugi powietrznej, które są prerogatywami władzy publicznej.

80 Z całokształtu powyższych rozważań wynika, iż Sąd naruszył prawo, uznając działalność Eurocontrol w zakresie udzielania wsparcia organom administracji krajowej za działalność gospodarczą i że w związku z tym, wskutek błędnych rozważań prawnych, stwierdził, że Eurocontrol, wykonując tę działalność, jest przedsiębiorstwem w rozumieniu art. 82 WE. W związku z tym Sąd niesłusznie uwzględnił w tym zakresie zarzut pierwszy, podniesiony w postępowaniu przed Sądem przez wnoszącą odwołanie, dotyczący oczywistego błędu w ocenie w odniesieniu do możliwości stosowania do Eurocontrol art. 82 WE.

81 Należy jednak przypomnieć, że jeśli w uzasadnieniu wyroku Sądu dopuszczono się naruszenia prawa wspólnotowego, lecz jego rozstrzygnięcie jest zasadne w świetle innych względów prawnych, odwołanie musi zostać oddalone (zob. wyroki z dnia 9 czerwca 1992 r. w sprawie C-30/91 P Lestelle przeciwko Komisji, Rec. s. I-3755, pkt 28; z dnia 13 lipca 2000 r. w sprawie C-210/98 P Salzgitter przeciwko Komisji, Rec. s. I-5843, pkt 58; z dnia 10 grudnia 2002 r. w sprawie C-312/00 P Komisja przeciwko Camar i Tico, Rec. s. I-11355, pkt 57).

82 W niniejszym przypadku z powodów przedstawionych w pkt 72–79 niniejszego wyroku wynika, że działalność Eurocontrol polegająca na udzielaniu wsparcia organom administracji krajowej wiąże się z wykonywaniem prerogatyw władzy publicznej i że w każdym razie sama w sobie nie ma ona charakteru gospodarczego, w związku z czym organizacja ta, wykonując tę działalność, nie jest przedsiębiorstwem w rozumieniu art. 82 WE. Sporna decyzja nie jest więc w tym zakresie dotknięta błędem.

83 W związku z powyższym sentencja zaskarżonego wyroku, w której oddalono skargę, pozostaje prawnie uzasadniona, a zatem naruszenie prawa popełnione w ramach uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie pociąga za sobą jego uchylenia.

84 W odniesieniu do pięciu zarzutów podniesionych przez spółkę Selex należy stwierdzić, że dotyczą one części uzasadnienia zaskarżonego wyroku, na podstawie którego Sąd, po stwierdzeniu, że działalność Eurocontrol polegająca na udzielaniu wsparcia organom administracji krajowej jest działalnością gospodarczą i że w konsekwencji Eurocontrol, wykonując ją, jest przedsiębiorstwem w rozumieniu art. 82 WE, oddalił zarzut drugi podniesiony przez wnoszącą odwołanie na poparcie skargi, dotyczący oczywistego błędu w ocenie w odniesieniu do istnienia naruszenia art. 82 WE.

85 Tak więc — jak wynika z powodów przedstawionych powyżej — skoro Eurocontrol, wykonując działalność w zakresie udzielania wsparcia organom administracji krajowej, nie jest przedsiębiorstwem w rozumieniu art. 82 WE, artykuł ten nie znajduje zastosowania do omawianej działalności. Należy zatem oddalić jako bezprzedmiotowe pięć zarzutów podniesionych przez spółkę Selex w odniesieniu do uzasadnienia zaskarżonego wyroku dotyczącego zarzucanego naruszenia art. 82 WE.

2. W przedmiocie zarzutów dotyczących możliwości stosowania art. 82 WE do działalności w zakresie normalizacji technicznej

86 Spółka Selex podnosi na poparcie swego odwołania cztery zarzuty w odniesieniu do działalności Eurocontrol w zakresie normalizacji technicznej, dotyczące przeinaczenia treści spornej decyzji, zastosowania pojęcia działalności gospodarczej, które nie odpowiada pojęciu przyjętemu przez orzecznictwo wspólnotowe, błędnego zastosowania orzecznictwa w zakresie świadczeń społecznych, jak również naruszenia obowiązku wystarczającego uzasadnienia. Uznając za błędne przyjęte w zaskarżonym wyroku rozróżnienie pomiędzy działalnością w zakresie przyjmowania norm technicznych, która miałaby być objęta misją polegającą na zarządzaniu przestrzenią powietrzną i zwiększaniu bezpieczeństwa lotniczego, a działalnością polegającą na przygotowaniu i opracowaniu takich norm, która jakoby nie miała być objęta tą misją, Komisja domaga się zmiany części uzasadnienia zaskarżonego wyroku w tej kwestii i w pozostałym zakresie wnosi o oddalenie zarzutów zawartych w odwołaniu.

87 Należy stwierdzić, iż gdyby tego rodzaju naruszenie prawa miało miejsce, nieaktualne stałoby się założenie leżące u podstaw niektórych rozważań zawartych w zaskarżonym wyroku, które zostały zakwestionowane w ramach zarzutu zastosowania pojęcia działalności gospodarczej, które nie odpowiada pojęciu przyjętemu przez orzecznictwo wspólnotowe. W takiej sytuacji rozważania te byłyby pozbawione wszelkiej podstawy i w konsekwencji rozpatrywany zarzut stałby się bezprzedmiotowy.

88 W tych okolicznościach — jak wskazano w pkt 68 niniejszego wyroku — Trybunał nie może orzec w przedmiocie omawianego zarzutu w oderwaniu od ewentualnego błędnego charakteru uzasadnienia przedstawionego przez Sąd na poparcie stwierdzenia, że w odróżnieniu od działalności w zakresie przyjmowania norm technicznych, działalność polegającą na przygotowaniu i opracowaniu takich norm można oddzielić od misji polegającej na zarządzaniu przestrzenią powietrzną i zwiększaniu bezpieczeństwa lotniczego, w związku z czym można uznać ją za działalność gospodarczą.

89 W tym zakresie, dokonując kwestionowanego rozróżnienia, Sąd stwierdził w pierwszej kolejności w pkt 59 zaskarżonego wyroku, że przyjmowanie przez radę Eurocontrol norm ustanowionych przez organ wykonawczy tej organizacji należy do dziedziny prawotwórczej, gdyż w skład owej rady wchodzą dyrektorzy organów administracji

ds. lotnictwa cywilnego wszystkich państw będących członkami organizacji, umocowani przez ich państwa do przyjmowania specyfikacji technicznych, które będą miały moc wiążącą we wszystkich tych państwach. Działalność ta, zgodnie z uzasadnieniem zaskarżonego wyroku, wchodzi bezpośrednio w zakres wykonywania przez te państwa ich prerogatyw władzy publicznej, a rola Eurocontrol upodabnia się w ten sposób do roli ministerstwa, które na szczeblu państwowym przygotowuje środki ustawowe lub wykonawcze, które zostaną następnie przyjęte przez rząd. Chodzi tu więc o działalność wchodzącą w zakres misji publicznej Eurocontrol.

90 Sąd stwierdził następnie w pkt 60 zaskarżonego wyroku, że działalność polegająca na przygotowywaniu i opracowywaniu przez Eurocontrol norm technicznych może natomiast zostać oddzielona od misji polegającej na zarządzaniu przestrzenią powietrzną i zwiększaniu bezpieczeństwa lotniczego. Uzasadniając to twierdzenie, Sąd wskazał, iż argumenty podniesione przez Komisję w celu wykazania, że działalność Eurocontrol w dziedzinie normalizacji ma związek z wypełnianą przez tę organizację misją publiczną, odnoszą się w rzeczywistości wyłącznie do przyjmowania tych norm, a nie ich opracowywania, ponieważ konieczność przyjęcia norm na szczeblu międzynarodowym niekoniecznie oznacza, że podmiot przygotowujący te normy musi być tym samym, który je następnie przyjmuje.

91 Należy jednak zauważyć, że art. 2 ust. 1 lit. f) konwencji w sprawie zapewnienia bezpieczeństwa nawigacji lotniczej przewiduje, że do zadań Eurocontrol należy opracowywanie, przyjmowanie i ulepszanie wspólnych norm, specyfikacji i zasad działania dla systemów zarządzania ruchem lotniczym i służb ruchu powietrznego. Wynika z tego, że państwa będące stronami tej konwencji powierzyły Eurocontrol zarówno przygotowywanie i opracowywanie norm, jak i ich przyjmowanie, nie rozróżniając tych funkcji.

92 Ponadto przygotowywanie i opracowywanie norm technicznych bezpośrednio przyczyniają się do realizacji celu Eurocontrol, zdefiniowanego w art. 1 konwencji w sprawie zapewnienia bezpieczeństwa nawigacji lotniczej i przywołanego w pkt 73 niniejszego wyroku, jakim jest harmonizacja i integracja konieczne dla ustanowienia jednolitego europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym. Są one nierozłącznie związane z misją w zakresie normalizacji technicznej powierzoną Eurocontrol przez umawiające się strony w ramach współpracy pomiędzy państwami, która ma na celu utrzymanie i rozwój bezpieczeństwa żeglugi powietrznej stanowiące prerogatywy władzy publicznej.

93 Wynika z tego, iż zaskarżony wyrok jest błędny z punktu widzenia prawa w zakresie, w jakim stwierdzono w nim, że działalność polegająca na przygotowywaniu i opracowywaniu przez Eurocontrol norm technicznych może zostać oddzielona od misji polegającej na zarządzaniu przestrzenią powietrzną i zwiększaniu bezpieczeństwa lotniczego. Błąd ten pozostaje jednak bez wpływu na oparty na innych względach wniosek Sądu, iż Komisja nie popełniła oczywistego błędu w ocenie, uznając, że działalność Eurocontrol w zakresie normalizacji technicznej nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu orzecznictwa wspólnotowego, a więc że traktatowe reguły konkurencji nie znajdują względem niej zastosowania. Należy zatem raz jeszcze stwierdzić, że naruszenie prawa popełnione w ramach uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie pociąga za sobą jego uchylenia.

a) W przedmiocie zarzutu dotyczącego zastosowania pojęcia działalności gospodarczej, które nie odpowiada pojęciu przyjętemu przez orzecznictwo wspólnotowe

94 Spółka Selex, uzasadniając ten zarzut, utrzymuje, iż ocena Sądu, zgodnie z którą nie udowodniła ona istnienia rynku usług normalizacji technicznej, nie ma związku z oceną gospodarczego charakteru tej działalności i jest nieścisła, zważywszy iż Komisja w spornej decyzji przyjęła zaproponowaną przez nią definicję rynku właściwego. Twierdzi ona, wbrew ocenie Sądu, że Eurocontrol oferuje państwom samodzielną usługę polegającą na opracowywaniu norm technicznych. W każdym razie fakt, iż rozpatrywana działalność nie polega na oferowaniu towarów lub usług na danym rynku, jest w świetle orzecznictwa i praktyki Komisji bez znaczenia. Istotny jest natomiast fakt, że działalność tę można co do istoty i obiektywnie uznać za działalność gospodarczą.

95 Co więcej, wywody zawarte w pkt 61 zaskarżonego wyroku odnoszące się do uznania przez Sąd, iż działalność polegająca na opracowywaniu norm nie ma charakteru gospodarczego ze względu na fakt, że normy te zostają następnie przyjęte przez radę Eurocontrol, stoi w sprzeczności z wywodami przedstawionymi w pkt 59 i 60 tego wyroku, w których Sąd odróżnił opracowywanie norm technicznych od ich przyjmowania.

96 W tym kontekście należy zwrócić uwagę na to, iż z powodów przedstawionych w pkt 91 i 92 niniejszego wyroku wynika, że całokształt działalności Eurocontrol w zakresie normalizacji technicznej wiąże się z wykonywaniem prerogatyw władzy publicznej i w związku z tym nie ma charakteru gospodarczego.

97 W konsekwencji bezprzedmiotowy jest niniejszy zarzut, w ramach którego spółka Selex kwestionuje uzasadnienie zaskarżonego wyroku odnoszące się do stwierdzenia dokonanego przez Sąd, iż wnosząca odwołanie nie udowodniła, że działalność w zakresie normalizacji technicznej polega na oferowaniu towarów lub usług na danym rynku.

b) W przedmiocie zarzutu dotyczącego przeinaczenia treści spornej decyzji

98 Spółka Selex utrzymuje w ramach tego zarzutu, iż Sąd, uznając w pkt 15 i 48, że sporna decyzja jest oparta na jednoczesnym stwierdzeniu, że Eurocontrol nie jest przedsiębiorstwem i że w każdym razie kwestionowane zachowania nie są sprzeczne z art. 82 WE, przeinaczył treść tej decyzji, która opiera się wyłącznie na ocenie gospodarczego charakteru rozpatrywanej działalności i nie zawiera żadnej oceny co do istnienia nadużycia pozycji dominującej. W rzeczywistości Sąd powtórzył sformułowanie użyte przez Komisję, nie sprawdziwszy, czy znajdowało ono choćby znikome uzasadnienie i zastąpił własnym uzasadnieniem uzasadnienie, które zostało w rzeczywistości opracowane przez Komisję.

99 W odniesieniu do tego zarzutu wystarczy stwierdzić, iż jest on bezskuteczny, jako że Sąd oddalił skargę ze względu na fakt, że traktatowe reguły konkurencji nie mają zastosowania do działalności Eurocontrol w zakresie normalizacji technicznej i w związku z tym nie zbadał zarzutu drugiego podniesionego przez wnoszącą odwołanie, dotyczącego oczywistego błędu w ocenie w odniesieniu do istnienia naruszenia przez Eurocontrol art. 82 WE.

100 W związku z powyższym zarzut ten należy oddalić.

c) W przedmiocie zarzutu dotyczącego błędnego zastosowania orzecznictwa wspólnotowego w zakresie świadczeń społecznych

101 W ramach tego zarzutu spółka Selex utrzymuje, że Sąd niesłusznie odrzucił jej argument, iż rozważań zawartych w ww. wyroku FENIN przeciwko Komisji nie można przenieść na grunt niniejszej sprawy, w której chodzi o działalność pozbawioną jakiegokolwiek elementu solidarności. Z orzecznictwa wynika jednak, iż ów element, w zależności od jego natężenia, przesądza o tym, że dana działalność jest bądź nie jest działalnością przedsiębiorstwa.

102 Niemniej, z jednej strony, Sąd nie naruszył prawa, twierdząc w pkt 65 zaskarżonego wyroku i powołując się przy tym na ww. wyrok w sprawie FENIN przeciwko Komisji, że w celu zbadania, czy dana działalność ma charakter gospodarczy, nie należy oddzielać działalności zakupu produktu od jego późniejszego wykorzystania i że charakter gospodarczy późniejszego wykorzystania produktu lub brak tego charakteru określa bezwzględnie charakter działalności zakupu (zob. wyrok z dnia 11 lipca 2006 r. w sprawie C-205/03 P FENIN przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-6295, pkt 26). Sąd słusznie wywiódł z tego, iż w kontekście niniejszej sprawy oznacza to, że brak charakteru gospodarczego działalności w zakresie normalizacji technicznej implikuje, iż zakup prototypów w ramach tej normalizacji również nie ma charakteru gospodarczego.

103 Z drugiej strony, słuszne było również odrzucenie w zaskarżonym wyroku argumentu wnoszącej odwołanie, iż rozważań tych nie można przenieść na grunt niniejszej sprawy. Te same rozważania mogą bowiem w oczywisty sposób znaleźć zastosowanie do innych rodzajów działalności niż działalność o charakterze społecznym albo oparta na solidarności, jako że te elementy nie stanowią przesłanki niegospodarczego charakteru działalności, lecz są jedynie danymi, które należy w danym przypadku uwzględnić, dokonując kwalifikacji działalności na podstawie orzecznictwa przywołanego w pkt 69 i 70 niniejszego wyroku.

104 Zarzut ten należy zatem oddalić.

d) W przedmiocie zarzutu dotyczącego naruszenia obowiązku wystarczającego uzasadnienia

105 Spółka Selex zarzuca, iż zaskarżony wyrok nie został wystarczająco uzasadniony w pkt 59–62 w odniesieniu do określenia rynku normalizacji. Zauważa ona, iż choć zaproponowała definicję rynku właściwego, która nie została zakwestionowana przez Komisję w spornej decyzji, Sąd odszedł od tej definicji, nie przedstawiając argumentów na poparcie swej odmiennej oceny i nie odwołując się do elementów technicznych i prawnych przedstawionych przez strony.

106 W tym kontekście należy zauważyć, że — wbrew twierdzeniom spółki Selex — Komisja w żaden sposób nie odniosła się w spornej decyzji do definicji rynku właściwego, lecz uznała — i podtrzymała to następnie w postępowaniu przed Sądem — że działalność w zakresie normalizacji technicznej nie ma charakteru gospodarczego. Dochodząc do identycznego wniosku, Sąd przedstawił w pkt 59–62 zaskarżonego wyroku powody, które doprowadziły go do przekonania, iż wnosząca odwołanie nie udowodniła, że działalność w zakresie normalizacji technicznej polega na oferowaniu towarów lub usług na danym rynku.

107 Uczyniwszy to — w sytuacji, w której nie było konieczne rozpatrzenie wszystkich elementów technicznych i argumentów przedstawionych przez strony — Sąd w wystarczający sposób uzasadnił swój wniosek, umożliwiając stronom poznanie powodów, na których się on oparł, i umożliwiając Trybunałowi wykonanie jego kontroli. W związku z tym należy oddalić rozpatrywany zarzut.

3. W przedmiocie zarzutów dotyczących możliwości stosowania art. 82 WE do działalności w zakresie badań i rozwoju

108 Spółka Selex podnosi na poparcie swojego odwołania, w odniesieniu do działalności Eurocontrol w zakresie badań i rozwoju, trzy zarzuty dotyczące przeinaczenia treści spornej decyzji, zastosowania pojęcia działalności gospodarczej, które nie odpowiada pojęciu przyjętemu przez orzecznictwo wspólnotowe oraz przeinaczenia dowodów przedstawionych przez wnoszącą odwołanie w odniesieniu do gospodarczego charakteru zarządzania systemem praw własności intelektualnej.

a) W przedmiocie zarzutu dotyczącego przeinaczenia treści spornej decyzji

109 W ramach tego zarzutu spółka Selex podnosi, że w zaskarżonym wyroku w sposób oczywisty przeinaczono treść spornej decyzji, przyjmując, iż twierdzenie, że Komisja nie zakwestionowała gospodarczego charakteru działalności w zakresie nabywania prototypów i zarządzania prawami własności intelektualnej, nie znajduje uzasadnienia w tej decyzji, podczas gdy samo zapoznanie się z jej treścią wystarcza, by stwierdzić, że Komisja w żadnym momencie go nie zakwestionowała, lecz jedynie fakt, iż miało miejsce nadużycie pozycji dominującej. W ten sposób Sąd przypisał spornej decyzji treść odmienną od rzeczywistej i zastąpił jej uzasadnienie własnym.

110 W tym względzie wystarczy stwierdzić, że powyższy zarzut jest bezpodstawny, gdyż Komisja w sposób wyraźny wskazała w pkt 28 i 29 spornej decyzji, iż w jej opinii rodzaje działalności Eurocontrol, będące przedmiotem złożonej doń skargi nie mają charakteru gospodarczego. To samo wynika z pkt 32 spornej decyzji dotyczącego zarządzania prawami własności intelektualnej.

111 Nawet gdyby w rzeczywistości zarzut ten miał dotyczyć braku uzasadnienia spornej decyzji — jak zauważa Komisja — jest on niedopuszczalny, gdyż podniesiono go po raz pierwszy na etapie postępowania odwoławczego.

112 W konsekwencji zarzut ten należy oddalić.

b) W przedmiocie zarzutu dotyczącego zastosowania pojęcia działalności gospodarczej, które nie odpowiada pojęciu przyjętemu przez orzecznictwo wspólnotowe

113 W ramach tego zarzutu spółka Selex kwestionuje przede wszystkim zawarte w pkt 76 zaskarżonego wyroku wywody, jakoby zakup prototypów był jedynie działalnością dodatkową w stosunku do ich rozwoju, który jest dokonywany przez podmioty trzecie. Podkreśla ona, że rozpatrywaną działalnością jest właśnie działalność w zakresie zakupu prototypów, która poprzedza określanie specyfikacji technicznych i że fakt, iż rozwój prototypów jest dokonywany przez podmioty trzecie, ma niewielkie znaczenie.

114 W tym zakresie należy stwierdzić, że to nie z przedstawionego powyżej powodu Sąd orzekł, iż Komisja nie popełniła oczywistego błędu w ocenie, uznając, że działalność w zakresie badań i rozwoju, finansowana przez Eurocontrol, nie stanowi działalności gospodarczej i traktatowe reguły konkurencji nie mają do niej zastosowania. Jak bowiem wynika z pkt 75 zaskarżonego wyroku, Sąd uznał, że zakup prototypów prowadzony w ramach tej działalności oraz związane z nim zarządzanie prawami własności intelektualnej nie nadają tej działalności charakteru gospodarczego, ponieważ wspomniany zakup nie pociąga za sobą oferowania towarów lub usług na danym rynku. Analiza tego rodzaju nie jest zresztą dotknięta błędem z punktu widzenia prawa z powodów przedstawionych w pkt 102 niniejszego wyroku.

115 Spółka Selex kwestionuje następnie zawarte w pkt 77 zaskarżonego wyroku stwierdzenia, iż prawa własności intelektualnej nie są nabywane w celach komercyjnych i że licencje są przyznawane nieodpłatnie. Stwierdzenia te, nawet gdyby były trafne, są sprzeczne z orzecznictwem, zgodnie z którym fakt, iż dany podmiot nie działa w celu zarobkowym, nie jest istotnym elementem pozwalającym uznać go bądź nie za przedsiębiorstwo.

116 Wbrew powyższemu argumentowi z orzecznictwa wynika, że brak celu zarobkowego jest istotnym kryterium pozwalającym stwierdzić gospodarczy charakter działalności bądź jego brak, przy czym kryterium to jest samo w sobie niewystarczające (zob. w szczególności podobnie wyroki z dnia 16 listopada 1995 r. w sprawie C-244/94 Fédération française des sociétés d'assurance i in., Rec. s. I-4013, pkt 21; z dnia 21 września 1999 r. w sprawie C-67/96 Albany, Rec. s. I-5751, pkt 85; z dnia 23 marca 2006 r. w sprawie C-237/04 Enirisorse, Zb.Orz. s. I-2843, pkt 31).

117 W ten sposób, nie naruszając prawa, Sąd przypomniał najpierw, że w ramach badania gospodarczego charakteru danej działalności kryterium nieodpłatności stanowi tylko jedną z wielu wskazówek i samo w sobie nie może wykluczyć gospodarczego charakteru tej działalności i uznał, że fakt, iż Eurocontrol przyznawała licencje na prototypy nieodpłatnie, wskazuje na niegospodarczy charakter działalności w zakresie zarządzania prawami własności intelektualnej, przy czym wskazówka ta stanowi uzupełnienie innych elementów.

118 Wreszcie spółka Selex uważa za sprzeczne z orzecznictwem zawarte w pkt 77 zaskarżonego wyroku stwierdzenie, iż zarządzanie prawami własności intelektualnej jest działalnością wspierającą promowanie rozwoju technicznego, służącą realizacji celu leżącego w ogólnym interesie, który postawiono misji Eurocontrol, i nie jest prowadzona we własnym interesie organizacji, mogącym istnieć w oderwaniu od wspomnianego celu, co wyklucza gospodarczy charakter takiej działalności. Spółka Selex podnosi z jednej strony, powołując się na ww. wyrok w sprawie Enirisorse, że zadanie polegające na rozwoju nowych technologii może mieć charakter gospodarczy i z drugiej strony, powołując się na ów wyrok oraz wyrok z dnia 25 października 2001 r. w sprawie C-475/99 Ambulanz Glöckner, Rec. s. I-8089, pkt 21, że okoliczność, iż na danym podmiocie spoczywają zobowiązania z tytułu świadczenia usług publicznych, nie wyklucza uznania określonej działalności za działalność gospodarczą.

119 W tym względzie należy zauważyć, że kwestionowane motywy uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wykluczają w żaden sposób możliwości, iż działalność w zakresie rozwoju technologicznego ma charakter gospodarczy ani też możliwości, że podmiot, na którym ciążą zobowiązania z tytułu świadczenia usług publicznych, wykonuje działalność mającą taki charakter. Sąd dokonał jedynie oceny konkretnych okoliczności niniejszej sprawy i wywiódł — nie naruszając prawa ani nie podważając przywołanego orzecznictwa — z nieodpłatnego charakteru działalności zarządzania prawami własności intelektualnej oraz z celu leżącego w ogólnym interesie, który jest realizowany wyłącznie w ramach misji Eurocontrol, w jaką wpisuje się owa działalność

wykonywana pomocniczo w stosunku do działalności w zakresie promowania rozwoju technicznego, że omawiana działalność nie ma charakteru gospodarczego.

120 Zważywszy, iż żaden z przedstawionych argumentów nie jest zasadny, niniejszy zarzut również należy oddalić.

c) W przedmiocie zarzutu dotyczącego przeinaczenia dowodów przedstawionych przez wnoszącą odwołanie w odniesieniu do gospodarczego charakteru zarządzania systemem praw własności intelektualnej

121 W ramach tego zarzutu spółka Selex zarzuca Sądowi przeinaczenie w pkt 79 zaskarżonego wyroku jej wypowiedzi w sprawie opłat pobieranych przez Eurocontrol, która została przedstawiona w trakcie rozprawy, twierdząc, iż wypowiedź ta opierała się na wewnętrznym dokumencie Eurocontrol zatytułowanym „ARTAS Intellectual Property Rights and Industrial Policy" (Prawa własności intelektualnej i polityka przemysłowa w ramach systemu ARTAS) z dnia 23 kwietnia 1997 r. i miała na celu wykazanie, że Eurocontrol pobiera opłaty za zarządzanie licencjami. W rzeczywistości powołała się ona w swej skardze na wspomniany dokument jedynie w celu podkreślenia tego, jak wiele różnych ról pełni Eurocontrol i sprzeczności pomiędzy systemem zarządzania prawami własności intelektualnej rozwiniętym przez Eurocontrol i treścią tego dokumentu. Natomiast podczas rozprawy przedstawiła ona ostatnią publiczną wersję omawianego dokumentu, zatytułowaną „ARTAS Industrial Policy" (Polityka przemysłowa ARTAS) jedynie dla podkreślenia, że charakter gospodarczy rozpatrywanej działalności stał się oczywisty. W ten sposób Sąd przypisał skardze treść odmienną od rzeczywistej.

122 W tym zakresie wystarczy zauważyć, iż choć Sąd przyjął do wiadomości, że twierdzenie wnoszącej odwołanie, jakoby licencje przyznawane przez Eurocontrol nie były nieodpłatne, oparte było na dokumencie przywołanym w skardze, a nie na dokumencie wspomnianym po raz pierwszy w trakcie rozprawy, w żaden sposób nie podważa to dokonanej przezeń oceny nieodpłatnego charakteru tych licencji ani ostatecznego wniosku, do jakiego Sąd doszedł po przeanalizowaniu wszystkich okoliczności dotyczących działalności w zakresie badań i rozwoju.

123 Zarzut ten powinien zatem zostać oddalony.

124 Biorąc pod uwagę całość powyższych rozważań, odwołanie należy oddalić.

V — W przedmiocie kosztów

125 Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 118 regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie spółki Selex kosztami postępowania, a ta przegrała sprawę, spółka Selex pokrywa własne koszty oraz koszty poniesione przez Komisję.

126 Zgodnie z art. 69 § 3 akapit pierwszy tego regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego, Trybunał może rozdzielić koszty albo postanowić, że każda ze stron poniesie swoje własne koszty, jeżeli żądania stron zostaną tylko częściowo uwzględnione. Trybunał postanawia w niniejszej sprawie, że spółka Selex pokrywa połowę kosztów poniesionych przez Eurocontrol, która w związku z tym pokrywa połowę własnych kosztów.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

1) Odwołanie zostaje oddalone.

2) SELEX Sistemi Integrati SpA pokrywa własne koszty, koszty poniesione przez Komisję Wspólnot Europejskich oraz połowę kosztów poniesionych przez Europejską Organizację ds. Bezpieczeństwa Nawigacji Lotniczej (Eurocontrol).

3) Europejska Organizacja ds. Bezpieczeństwa Nawigacji Lotniczej (Eurocontrol) pokrywa połowę poniesionych przez siebie kosztów.

Podpisy